ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rèdaction „Mschak"

Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզվով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են խտրքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանի տելեֆօն № 67.

ՄՇԱԿ
(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)
Հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ". TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".
Կովկասից դուրս գտնվող անձերի և հիմնարկութիւնների յայտարարութիւնները բացառապէս ընդունվում են՝ Մոսկվայում—Центральная Контора Объявленій Торговъ. Дома Л. и Э. Метцль и К-о, Мясницкая, д. Сытова, և նրա բաժանմունքներում—Պետերբուրգում՝ Морская, 11, Վարշավայում՝ Маршальковская, 130, Պարիզում՝ 8 Площадь Биржи.
ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Մարտի 1-ից մինչև տարվայ վերջը 9 րուբլի:
Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն և 40 կ. նամականիշ:

ԹԱՏՐՈՆ „ՄՕԴԵՐՆ"
Միխայլովսկի պր. № 91.
ՖԻԼԻՊՉԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻ
Օր. ԳԵՐՏՐՈՒԴԱ
ՍԱԼՕՄԷԻ պարերը:
Բեմ դուրս կը գայ խւրաքանչիւր սէանսից յետոյ: Երեկոյեան ժամը 9-ից յետոյ
✦ Գները սովորական են: ✦ Այսօր սկիզբը ցերեկվայ ժամը 12-ից: ✦ Վաղը նոր պատկերներ:

Մ. Եկմալեանի համերգ կազմակերպող մասնաժողովը յայտնում է, որ այսօր, կիրակի, պատարագից յետոյ տեղի կունենայ հոգեհանգիստ
ԵՐԱԺՇՏԱԳԷՏ
ՄԱԿԱՐ ԵԿՄԱԼԵԱՆԻ
յիշատակին՝ մահվան տարելիցի առիթով, Վանքի մայր եկեղեցում: Պատարագին կերգէ Ներսիսեան դպրոցի քառաձայն խումբը:
203. 1—1

ԼԱՒ ՊԱՊԻՐՈՍ ԾԽՈՂՆԵՐԻՆ
„ԿՕՄԷՏԱ" ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է
ԱՐԻՍՏՕԿՐԱՏԻԿ 25 ՀԱՏԸ 30 ԿՈՊ.
ՕՖԻՑԵՐԱԿԱՆ 25 ՀԱՏԸ 15 ԿՈՊ.
ՖՈՒՐՕՐ 10 ՀԱՏԸ 6 ԿՈՊ.
208. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, մարտի 8-ին—սինէմատօգրաֆ, զինւորական երաժշտախումբ, սազանդար, պարեր:
ՇԱԲԱԹ, մարտի 12-ին—սազանդար:
ԿԻՐԱԿԻ, մարտի 13-ին—սինէմատօգրաֆ:
Հիւրերը՝ երեկոյթների ժամանակ՝ անդամների յանձնարարութեամբ մուտքի համար վճարում են 50-ական կոպ.:
Սինէմատօգրաֆի համար դահլիճի մուտքը ձրի: առ. 81. 22—22

ՀՐԱՒԷՐ
Կիրակի, մարտի 6-ին, կը կայանայ Էջմիածնեցոց ս. Գէորգ եկեղեցու ծխական երկրորդ եւ վերջին ժողովը. ուստի նոյն եկեղեցու յարգելի ծխականները հրաւիրվում են մասնակցելու այդ ժողովին, որ կը սկսվի ցերեկվայ ժամը $11^1/_2$-ից:
Օրակարգ.
1) Երէցփոխ պ. Վարդան Ղարիբեանի երկամեայ հաշւետուութիւնը,
2) Եկեղեցապատկան խաղարկու տոմսակների հարցը և
3) Ընթացիկ խնդիրներ:
Հոգաբարձութիւն

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ
ԲԱՐՕՆ ՖՕՆ-ԿՈՒԶԷՆԲԱԽԻ
ԲՈԼՈՐ ԿԱԼՈՒԱԾՔՆԵՐԸ
Թիֆլիսի նահանգի Բորչալուի գաւառում, մօտ 10,000 դեսեատին: Բոլորն ամբողջովին, կամ մաս-մաս: Միջնորդներ չեն ընդունվում: Մանրամասնութիւնների մասին դիմել հետևեալ հասցէով. Почта Башкичетъ, Борчалин. уѣзда. Барону К. А. фонъ-Куненбахъ.

ՊԱՍՏԱՌՆԵՐ
(ОБОИ)
ԵՂԲ. ՏԱՐՆՕՊՕԼ
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ
Բաժանմունքը Թիֆլիսում, Գօլ. պր. 21, տուն Արտիւաակ. Ընկ., տէլէֆօն № 355.
Պահեստում միշտ կան մեծ քանակութեամբ բնտիր պաստառներ ամենավերջին ոճով
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
8 կոպ. սկսած մինչև 6 ր. իւրաքանչիւր րուլօն:
Ունի պահեստներ Ռուսաստանի գլխաւոր քաղաքներում:
ՆՄՈՒՇՆԵՐԸ ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ ԵՆ ՁՐԻ:
(Ե. շ.) առ. 207. 50—1

ԳՕՐԻՍԻ (Զանգեզուրի գաւառ) համար հրաւիրվում է
ՄԻԲԺԻՇԿ
կռւելու համաճարակի դէմ, վերջինիս երևան գալու դէպքում:
Ամսական 200 րուբլի ռոճիկ, բնակարան և երթևեկութեան ծախք:
Դիմել Գանձակի նահանգական բժշկին:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿ. „ՇՈՒԿԵՐՏ և ԿՕՄ." ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ
Պետերբուրգի «Սիմէնս և Գալսկէ» ռուսական էլեքտրօ-տեխնիկական գործարանների ակց. ընկ., Բեռլինի «Սիմէնս և Գալսկէ» ակց. ընկ., Բեռլինի «Սիմէնս Շուկէրտ-Վէրկէ» ակց. ընկ., Կոլոմէնի մեքենագործական ընկ. և եղբ. «Կռօսլէյ» անգլիական գործարանի ներկայացուցիչներ:
ԶԱՓՍԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ Հոսանքաչափ, ամպէրմէտրներ, վոլտմէտրներ և ամեն տեսակ հաշւեցոյց ապարատներ փոփոխվող և մշտական հոսանքի համար:
ԷԼԵՔՏՐՕ-ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ «Ռէնտգէնի» ապարատներ բոլոր պատկանելիքներով: Միասւորող ապարատներ Կաուտերի, Գալվանիզացիայի, Էլեկտրոլիզիյի, Ֆարադիզացիայի համար, և այլն:
ԱՎՏՕՄՕԲԻԼՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ Ավտոմոբիլներ «Prosou», էլեքտրաշարժ և բենզինաշարժ: «Մոտորնի մակոյկներ»: Ավտոմոբիլային պատկանելիքներ:
ՇԱՐԺԻՉՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ Ջերմային շարժիչներ «Դիզէլի»—հում նաւթի, մազութի համար և այլն, միանգամայն ձեռնտու: Գազային շարժիչներ «Դիւյզնէրի»: Նաւթային, կէրօսինային, գազային շարժիչներ «Կռօսլէյի»:
ՊԱՀԵՍՏՈՒՄ կան՝ դինամօ-մեքենաներ, էլեքտրաշարժիչներ, հաղորդիչներ, զանազան տեսակ նիւթեղէններ էլեքտրական կառուցուածքների համար և այլն:
ՊՐԷՅՍ-ԿՈՒՐԱՆՏՆԵՐԸ և ՆԱԽԱՀԱՇԻՒՆԵՐԸ ուղարկվում են ըստ առաջին պահանջման:
Տէլէֆօն № 533. Հասցէն հեռագրերի համար՝ Шукертъ, Тифлисъ.
№ 2. (Կ.) (առ.) 433. 26—23

ՄԵՐ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

Բարոյական պարտք ենք համարում մի բացատրութիւն տալ մեր ընթերցողներին կաթողիկոսական հարցում «Մշակի» բռնած ուղղութեան մասին:

[illegible]

խնդիր է եղել իր գոյութեան ամբողջ ընթացքում, այսուհետև ևս նախանձախնդիր է լինելու, որ հայոց ժողովրդական եկեղեցու պետ ընտրվի այնպիսի եկեղեցական, որ ունենայ անաղարտ և անբիծ անցեալ, համակված և տոգորված լինի ժողովրդապետական սկզբունքներով, համակրող՝ վարչական վերանորոգութիւններին, ունենայ իր բարոյական, մտաւոր և հոգևոր յատկութիւններով հեղինակութիւն ժողովրդի վրա, լինի անարծաթասէր, հալածէ սիմօնականութիւնը, ձրիակերութիւնը եկեղեցական դասակարգի միջից:

Այդ նկատումներով՝ «Մշակը» նախորդ ընտրութիւնների ժամանակ առաջ քշեց Խրիմեանի և Իզմիրլեանի կանդիդատութիւնը: Ճիշդ է, նա սխալվեց Խրիմեանի վերաբերմամբ—և այդ սխալը գրեթէ համազգային էր—բայց Իզմիրլեանի վերաբերմամբ նա համոզված էր խրականացած տեսնել իր յոյսերը, եթէ միայն Իզմիրլեան կարողանար ապրել մի քանի տարի:

Իզմիրլեանից յետոյ «Մշակը» հայ եկեղեցականութեան մէջ չէ նկատում այնպիսի կենտրոնական և խոշոր դէմքեր, ինչպէս Ներսէս, Խրիմեան և Իզմիրլեան, հետևաբար և միանգամից վրա՝ նա համարում է անհնարելի թեթևամտութիւն:

Ճիշդ է, ժամանակակից հայ եկեղեցականութեան մէջ Օրմանեան և Կարապետ եպիսկոպոսները իրանց կրթութեամբ, վարչական, գրական և մատենագրական գործունէութեամբ կարևոր դէմքեր են ներկայացնում, բայց դարձեալ նրանք, «Մշակի» կարծիքով, չեն այն ընտրելիները, որոնց վրա անմիջապէս, առանց քննութեան և ուսումնասիրութեան, կարելի լինէր միանգամից կանգ առնել և ուղղակի յանձնարարել իբրև արժանաւորագոյն ընտրելիներ, առանց կանխապէս լսելու ժողովրդական ձայնին—vox populi, vox Dei.

Ուստի և «Մշակը» և այն խումբը, որ գործում է համախմբված նրա շուրջը, աւելի նպատակայարմար նկատեց առ այժմ բաց անել լրագրի էջերը թեր և դէմ կարծիքների համար այն եկեղեցականների վերաբերմամբ, որոնք առաջարկվում են իբրև ընտրելիներ զանազան խմբակցութիւնների կողմից, որպէսզի այդ կարծիքների փոխանակութիւնից կամ ընդհարումից երևայ, թէ այդ ընտրելիների մէջ ո՞վ է՝ այն եկեղեցականը, որ համապատասխանում է գոնէ մեր դրած պահանջների մինիմումին:

Առաջարկվող ընտրելիներն են գոնէ—որքան մինչև այսօր կարելի է եղել լսել—Օրմանեան, Սուրէնեան, Սուքիաս, Դուրեան արքեպիսկոպոսները, Կարապետ, Մեսրոպ, Բաբգէն եպիսկոպոսները և Բագրատ վարդապետը: Ահա դրանց մասին մենք բացել ենք մեր լրագրի էջերը, որպէսզի արտայայտվեն կարծիքներ:

Վերջ ի վերջոյ, ի հարկէ «Մշակը» պէտք է կանգ առնէ մի որոշման վրա: Այդ որոշումը երկու տեսակ կարող է լինել. կամ այն է, որ արտայայտված կարծիքների կշռադատութեան հիման վրա՝ «Մշակը» կանգ կառնէ վերոյիշեալ եկեղեցականներից երկուսի վրա, իբրև կանդիդատների, որոնք համապատասխանում են իր առաջադրած պահանջների գէթ մինիմումին, և կամ այն՝ որ նա, «Մշակը», չը համարելով ոչ մէկին այդ եկեղեցականներից արժանաւոր՝ լինելու կաթողիկոս ամենայն հայոց, կը մնայ ձեռնպահ՝ ստանձնելով օպպօզիցիօնական, ընդդիմադրական դեր:

Ահա այս է մեր բռնած ուղղութեան պատճառը:

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4 մարտի

Պետերբուրգ.—Սազօնովի տաքութիւնը երէկ երեկոյեան 39,2 էր: Գիշերը նա քնեց հանգիստ: Այսօր առաւօտեան տաքութիւնը իջաւ 37-ի, կէսօրին բարձրացաւ 37,4-ի, զարկերակը 96, շնչառութիւնը 26: Սրտի գործունէութիւնը կանոնաւոր է: Ախորժակը բացվում է, ինքնազգացութիւնը գոհացուցիչ է: Թոքի բորբոքումը աստիճանաբար լուծվում է:

—

Պետերբուրգ.— Պետական Դումայի առանձին բաժանմունքը, նկատի առնելով որ չը ներկայացվեց իր պահանջած խսկական դատական գործը, բաւականին ապացոյցներ չը գտաւ՝ ճանաչելու անկանոն Չխէիձէի ընտրութիւնը՝ և որոշեց ներքին գործերի մինիստրի առաջադրութիւնը թողնել անհետևանք:

—

Պետերբուրգ.—Արտակարգ պահնորդական դրութիւնը Բագուի քաղաքապետութեան մէջ և Կովկասի Փոխարքայի առանձին լիազօրութիւնները Կասպից ծովի առևտրական նաւաս[illegible]

—

Պետերբուրգ.—Սեմիրեչենի շրջանում ներկայումս կատարվում է փորձնական մօբիլիզացիա: Սեմիրեչինում գտնվող զօրքերը արդէն ուղարկվել են Ջարկէնդից դէպի Չինաստանի սահմանները: Մի քանի զօրամասեր ուղարկվում են այնտեղ Տաշկէնդից: Թուրքեստանի շրջանի հրամանատարի կառավարչի և առանձին զօրամասերի պետերի տեղեկութիւններից երևում է, որ բոլոր գէնքի կանչվող զօրագնդերը գտնվում են գերազանց վիճակի և լիակատար կարգ ու կանոնի մէջ: Զօրքերը, չը նայած տեղական ծանր պայմաններին, առաջ են գնում եռանդով, աւելի արագ, քան սպասվում էր:

—

Պետերբուրգ.—Տեղս եկած ֆրանսիական պալատի անդամ Լէբուկը հաղորդեց, որ Ֆրանսիայի դաշնակցութիւնը Ռուսաստանի հետ ֆրանսիական քաղաքականութեան հիմնական ֆագիսն է: Բրիանի մինիստրութիւնը ընկաւ մասամբ դէպի ռուս-ֆրանսիական դաշնակցութիւնը ցոյց տուած անուշադիր վերաբերմունքի պատճառով: Ներկայ մինիստրութիւնը մտադիր է ձգտել ամրացնելու այդ դաշնակցութիւնը, հաստատ համոզված՝ որ նա հանդիսանում է հանուր խաղաղութեան պատւանդանը:

—

Բերլին.—Վիլհելմ կայսրին Վիէննա գնալու ժամանակ ուղեկցելու են թագուհին, պրինցուհի Վիկտորիա-Լուիզան, պրինց Իօակիմը:

—

Վիէննա.—Գերմանական կայսերական զոյգը կրտսեր երկու երեխաներով տեղս է ժամանելու մարտի 11-ի առաւօտեան: Ի նկատի ունենալով այցելութեան մտերմական ընտանեկան բնաւորութիւնը, գերմանական կայսրը և կայսրուհին չընդունեցին, որ իրանց Վիէննա գտնված միջոցին նրանց մօտ պատուաւոր պահակախումբ նշանակվի:

—

Բերլին. — Րէյխստագի նախագահը նիստը բացեց մի ճառով, որի մէջ համակրանք յայտնեց Իտալիայի միացման տարեդարձի առիթով և հաղորդեց, որ նա րէյխստագի անունից շնորհաւորական հեռագիր ուղարկեց իտալական պալատի նախագահին: Նախագահի խօսքերը ընդունվեցին բոլոր կուսակցութիւններից ծափահարութեամբ, բացի կենտրոնից:

Լանդտագը միաձայն ընդունեց գործածել ռուսերէն լեզուն Արեւելեան Պրուսիայի կրթական հաստատութիւններում։

—

Հռոմ. — Գերմանական բէյխստագի նախագահի շնորհաւորական հեռագիրը պալատում առաջ բերեց բարեկամական ցոյցեր ի պատիւ Գերմանիայի։

—

Թուրին.—Իտալիայի միացման յիսնամեակի առիթով տեղի ունեցաւ նախկին Սարդինիա թագաւորութեան բոլոր քաղաքների ինքնավարութիւնների հանդիսաւոր նիստը։

—

Լոնդոն.—Ունիոնիստների կուսակցութեան մէջ ծագած տարաձայնութիւնների պատճառով ունիոնիստները վճռեցին հրաժարվել լորդերի պալատի բարենորոգումից և մտադիր են աջակցել պլեբիսցիտի քաղաքականութեան, որպէսզի այդպիսով վերջանայ երկու պալատների միջադէպը։

—

Տանժէր. — Մէկնիկայից հաղորդում են, որ շրջակայքում հանգիստ է։

Դէպի Բաւէլմ և Ֆարաջա անցնելու ժամանակ բերբերները կողոպտեցին բէդուինների գիւղերը, յափշտակեցին կանանց և անասուններ։

—

Զագրէբ.—Խօրվատական սէյմի բիւջէտային մասնաժողովը 10 ձայնով ընդդէմ 2-ի մերժեց բիւջէի օրինագիծը։ Բանը յետ վերցրեց պատասխան ուղերձի նախագիծը և կարդաց այն հրովարտակը, որով սէյմի նիստը յետաձգվում է անորոշ ժամանակով։

—

Լոնդոն.—Ասկվիտը վերադարձաւ։

—

Աթէնք.—Պալատը 211 ձայնով ընդդէմ 6-ի վստահութիւն յայտնեց կառավարութեան։

—

(Լրագիրներից)

Հռոմ.—Լուրերին նայած, Մեկսիկայում Կազաս-Բրանկաոի պաշարման ժամանակ, ի թիւս այլ ապստամբների սպանված է Ջուզեպպէ Գարիբալդին, իտալական հերոսի թոռների ընտանիքի աւագ որդին։ Բայց նրա հայրը, Րիցցոտի Գարիբալդին, որը մշտապէս ապրում է Հռոմում և վերջին օրերս մասնակցեց հանրապետականների ցոյցին, որը կազմակերպվեց գարիբալդիականների նախաձեռնութեամբ, այս լուրը անհաւանական է համարում։ Գեներալ Գարիբալդին ներկայումս զբաղված է զինուորական [illegible] Ալբանիայում, որի համար և բացարձակ կերպով հաւաքում է կամաւորներին։

—

Հռոմ.—Ի պատիւ Մաձինիի, գարիբալդիականների կազմակերպած հսկայական ցոյցի ժամանակ, որին մասնակցեցին հազարաւոր մարդիկ, պատգամաւոր Միրաբիլլին Կապիտոլիայի հրապարակում արտասանեց մի ճառ։ Նա Մաձինիին անուանեց Իտալիայի միացման գործի մեծ տառապեալ, որպիսի գաղափարը նա սրբագործեց հակառակ սավոյեան տան ցանկութիւններին։ Ասելով, որ Իտալիան պչված է միապետութեամբ, հռետորը ցանկութիւն յայտնեց, որպէսզի երբ և իցէ ցեղարների և պապերի Հռոմի աւերակների վրա ծածանեցվի ժողովրդական հասարակապետութեան դրօշը։

Ապա ժողովուրդը ցոյց արեց աւստրիական դեսպանատան առաջ։ Ոստիկանութիւնը իրան հանգիստ էր պահում։ Կարգապահութիւնը չը խախտվեց։

—

Բերլին.—Կայսր Վիլհելմի անսպասելի որոշումը՝ մինչև Վիկտոր-Էմմանուէլ Թագաւորի հետ տեսակցելը՝ այցելել Ֆրանց-Յովսէփին՝ քաղաքական շրջաններում առաջ բերեց զարմանք։

Ենթադրում են, որ միապետների տեսակցութիւնը կապ ունի գարնանը Բալկաններում սպասվող դէպքերի հետ։

—

Վիէննա.—Այն տեղեկութիւնը, թէ Վիլհելմ կայսրը Կորֆու կղզիով անցնելիս՝ մի օրով կանգ կառնէ Վիէննայի Հօֆբուրգում, անակնկալի տպաւորութիւն թողեց։ Արտաքին գործերի մինիստրութեան մէջ այս առիթով խուսափողական բացատրութիւններ են տալիս։ Դիպլոմատիական շրջաններում սակայն, կարծում են, որ գերմանական կայսրի Վիէննա մուտք գործելը պիտի որ ցրի մի քանի թիւրիմացութիւններ և լուրեր, որոնք առաջ եկան աւստրիական և գերմանական դիպլոմատների միջև։

—

Լոնդոն.—Սիդնէյից հաղորդում են, որ Նոր-Զէլանդիայի առաջին մինիստր սըր Ջօզէֆ Ուարդը, Լոնդոն գնալիս, այնտեղ արտասանեց նշանաւոր մի ճառ, գեր-հայրենասիրական իմպէրիալիստական ոգով։

Նա ասաց, որ ամբողջ բրիտանական կայսրութեան միացման և նրա պաշտպանութեան հարցը գաղթային խորհրդակցութեան ծրագրի կարեւորագոյններից մէկը կը լինի։

Կայսրութեան բոլոր մասերը պիտի կրեն ազգային ինքնապաշտպանութեան պարտականութիւնը, մտցնելով իրանց բաժինը դրամով և մարդկանցով։ Հռետորի խօսքին նայած, մօտ է ամբողջ մեծ կայսրութեան միացման օրը, յանձին կայսրութեան պարլամենտի, որը վարում է կայսրութեան արտաքին քաղաքականութեան հարցերը և ազգային ինքնապաշտպանութիւնը։

Հռետորի կարծիքով պարլամենտը պիտի բաղկանայ երկու պալատներից. ներքինը բաղկացած կը լինի բոլոր գաղութների ներկայացուցիչներից և կայսրութեան մասերից, համաձայն իւրաքանչիւրի ազգաբնակութեան քանակի, իսկ վերինը՝ իւրաքանչիւր միաւորի, որը մտնում է կայսրութեան մէջ, հաւասար թւով ներկայացուցիչներից։ Կայսրութեան այսօրինակ պարլամենտը հերթով նիստեր պիտի գումարէ կայսրութեան բոլոր մայրաքաղաքներում, որպիսիքն են՝ Լոնդոն, Տորոնտո, Մելբուրն, Կապշտադտ և Վելլինգտոն։ Իւրաքանչիւր անգամ պարլամենտը պիտի բացէ անձամբ թագաւորը։ Հռետորը ողջունեց Անգլիայում դաշնակցութեան օգտին սկսված շարժումը։ Վերջում նա ասաց. «Դաշնակցական բրիտանական կայսրութիւնը ամենակարողը կը լինի և խաղաղութիւն ու բարօրութիւն կը պարգեւէ ամբողջ երկրագնդին»։

—

Բրիւսէլ.—125,000 բէլգիական ածխահանքային բանուորներ միօրեայ գործադուլ կազմակերպեցին այն նպատակով, որպէսզի պարլամենտից պահանջեն՝ ընդունել տալու բանուորներին պետական կենսաթոշակ նշանակելու օրինագիծը։ Շարլէրուայի ցոյցը, չը նայած անտանելի եղանակին, գրաւել էր 60,000 մասնակցողներ։

Բանուորների հիմնական պահանջն է՝ 600 ֆրանկի կենսաթոշակ 55 տարեկանից ի վեր։

—

Պարիզ.—Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր Ստէէգը որոշեց թոյլ տալ կանանց մասնակցելու բարձրագոյն խորհրդին, լուսաւորութեան մինիստրութեան կից։

ԹԻՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4 մարտի

Թէհրան.—Սիփէհդարի ծրագիրը հաւանութիւն գտաւ մէջլիսի մեծամասնութիւնից։ Դեմօկրատները բողոքեցին, որ կառավարութեանը առանձին լիազօրութիւններ են տրվել՝ տերրորի դէմ կռւելու համար, և մամուլի գործերը դատական հաստատութիւններից ժամանակաւորապէս վերցնելու դէմ։

—

Լոնդոն.—Ինդ-Էզբանդը «Times»-ում մի [illegible] Չինաստանը, որ ճապօնական պատերազմից յետոյ տանջվում է չափազանց ինքնահաւանութեամբ և իրան իրաւունք է համարում անպատիժ խախտել Կուլջիի և Տիբէտի մասին կնքված պայմանագրերը։

—

(Լրագիրներից)

Կ. Պօլիս.—Սուլթանական իրադէով վաւերացվում է մինիստրական խորհրդի այն որոշումը, որը վերաբերում է պաշարողական դրութեան երկարացմանը և զինուորական դատարանների գործունէութեանը, մինչև որ ոստիկանութիւնը և ժանդարմերիան լիովին չեն բարեփոխվի, նմանապէս և չեն փոփոխվի հասարակական անդորրութեանը վերաբերող օրէնքները։ Ընդդիմադրական բանակը մտադիր է այս առիթով հարցապնդում անել։ Հաւանական են համարվում մտքերի մեծ փոխանակութիւններ։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4 մարտի

Կ. Պօլիս.—Պալատը բանաձև ընդունեց՝ յանձնելու նաւատորմի համար հանգանակութիւն անող յանձնաժողովին Աբդիւլ-Համիդի ակնեղէնը, որոնք գնահատվում են 150,000 ֆունտ, և մերժեց պատերազմական դրութեան մասին ուղղած հարցապնդումը։

—

(Լրագիրներից)

Խարբին.—Չինական մամուլը յուզված է ճապօնացիների սկսած արտակարգ միջոցների պատճառով, հարաւ-մանջուրական ուղիի վրա։ Յատուկ զինուորական վագոններ են ուղարկված Պորտ-Արտուր և Դալնի։ Գծի ծառայողները ստանում են զէնքեր. չինացիներին արձակում են և փոխարինում են զինուորներով։ Մեծ կայարաններում զօրանոցներ են կառուցվում։ Նագասակիում արագօրէն պատրաստվում է մի դիվիզիա, որը ուղարկվելու է Մանջուրիա։

—

Վլադիվօստոկ. — Ճապօնական թերթերը շարունակում են մանրամասնօրէն քննադատել ռուս-չինական գործերը։

«Նիչի-Նիչին» հաստատում է, որ Ռուսաստանի պահանջները շատ ժամանակին են արված։ Իբրև հակակշիռ Չինաստանի յայտարարութեան վերանորոգելու պայմանագիրը, Ռուսաստանը այդ կերպով շահեց նշանակութիւն միջազգային մտքով։

Պայմանագրի վերանորոգումը լրագիրը համարում է իբրև առաջին քայլ Ռուսաստանի, որը կայանում է ռուսական հին ծրագիրների իրագործման մէջ՝ մոնղոլեան ուղիների կառուցման գործում։

«Ասահի» լրագիրը յայտնում է, որ Կեախտա-Կուլօն-Կօրդօյի շրջանը վերջին տարիներս ենթարկվեց զգալի չափով ռուսացման։ Մօնղօլները մեծ հաճոյքով ընդունում են ռուսահպատակութիւն և Պեկինի խստութիւնները ներկայումս միանգամայն անզօր են ու միայն գրգռում են մոնղոլներին։ Ռուսական հեռաւոր-արևելքային ամբոխութիւնների և զօրքերի չափի հարցերի նկատմամբ լրագիրները լռութիւն են պահպանում։

Չինական հիւպատոսը տեղական թերթերում պաշտօնապէս հերքում է Րէյտէրի գործակալութեան հաղորդած տեղեկութիւնը բօկսերական շարժման վերսկսման մասին և ապացուցում է, որ այդ լուրերը գերմանական շինծու աղբիւրներից են բղխում։

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՅՈՒԶՄՈՒՆՔՆԵՐ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4 մարտի

Պետերբուրգ. — Հանքային, տեխնօլօգիական, պօլիտեխնիքական, էլեքտրոտեխնիքական, քաղաքացիական և ճանապարհների հաղորդակցութեան ինստիտուտներում դասախօսութիւնների մեծ մասը կայացաւ։ Համալսարանում 128 դասախօսութիւններից կայացան 93-ը. կանանց բարձր դասընթացքներում կայացան 24 դասախօսութիւններ։ Զանազան կրթական հաստատութիւններում ունկնդիրների թիւը աւելանում է։ Դասախօսութիւններ չը կայացան կանանց բժշկական ինստիտուտում։

—

Խարկով. — Բժշկական ֆակուլտէտի առաջին դասընթացքի մեծ մասը պարապմունքները վերսկսեց։ Երկրորդ և երրորդ դասընթացքներում հանգամանք բացվեց պարապմունքներին դիմելու ցանկացողների համար։ Ստորագրութիւնը աջողութիւն ունի։

—

Օդեսսա.—Քաղաքապետը քաղաքապետութեան սահմաններից աքսորեց 7 կուրսիստականների, որոնք մասնակցել էին անկարգութիւններին։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԽՈՒՐ ՏԱՐԵԼԻՑ

(Մ. Եկմալեանի յիշատակին)

—

Այսօր լրացաւ վեց տարի այն օրից, երբ դադարեց բաբախել մի ազնիւ սիրտ, դադարել մի վսեմ հոգի։

Ճիշդ վեց տարի առաջ Զարգվեց Մակար Եկմալեանի քնարը, ճիշդ վեց տարի առաջ որբացաւ հայկական աշխարհը՝ կորցնելով իր արժանաւոր զաւակին այնպէս վաղաժամ։

1905 թ. մարտի 6-ին հայ գեղարուեստը զգում է երաժշտագէտ Եկմալեանի անփոխարինելի ու մեծ բացը. այդ օրից ժողովուրդը կարօտ մնաց լսելու ներդաշնակ ու հմայիչ քառաձայնը այնպէս, ինչպէս ըմբռնում էր ինքը՝ վեհ գործի տէրը։

Սակայն ժամանակն է ասելու, որ անմահ երաժշտագէտի յարգանքի առհաւատչեան հայ հասարակութեան կողմից խօսքից գործի դիմելն է։ Նա՝ որ անհրաժեշտ է մահարձան կանգնեցնել այն մարդու հողահաւասար գերեզմանի վրա, որ ազնուացրեց բոլորի զգացմունքները, վառեց սրտերը և մտքերը, քնքշացրեց հոգիները իր երաժշտութեան թովիչ ազդեցութեամբ։

Երկրորդ՝ որ հայ հասարակութիւնը անպայման ու անյապաղ հոգալու է իր ազգային սեփականութեան ու հարստութեան մասին։ Խօսքս Եկմալեանի անտիպ այն թանգարժէք աշխատութիւնների մասին է, որոնց քանքարը դժբաղդաբար զուրկ է փայլելու հնարաւորութիւնից։ Իսկ այդ քանքարների փայլելը պայմանաւորվում է սոսկ աննշան դրամով, մինչդեռ կան հրատարակութեանը տեղեակ անձեր առանց դրամի։

Միթէ յանցանք չէ ինքնին—այս ասում ենք առանց չափազանցութեան—որ այդ երաժշտական մէկը միւսից գեղեցիկ, մէկը միւսից գնահատելի գրուածքները պահում ենք փոշու տակ։

Ափսոսալի ենք այն գործչի յիշատակին, որի իսկական արժանիքը և գնահատութիւնն օտարներն են տուել…

Բառերով կեղծ ցաւակցութիւնը թող տեղի տայ ազգային գիտակցութեանը։ Եւ միայն աննշան գումարով կարելի է լոյս ընծայել քրտնաջան աշխատանքի և տաղանդի պտուղները, որոնց համը զիւթելու է ամենքին։

Իրական յարգանք դէպի Եկմալեանի յիշատակը ակտիվ գործն է լինելու։ Գոնէ այսօր, նրա մահվան 6-ամեակի տխուր օրը, ճանաչենք մեր պարտքը և ձեռնարկենք անմահ կոթող ստեղծելու Եկմալեանին…

Սիրելի ուսուցչիս անմեռնելի յիշատակի առաջ այսօր զարձեալ խոնարհվում եմ։

Ես.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Բօլգարիայի «Իրաւունք» թերթի մէջ կարդում ենք.

Կովկասի թերթերը սկսած են բուռն կերպով յուզել կաթողիկոսական խնդիրը, բայց «Մշակ», որ էն հեղինակաւոր ձայնը ունի կովկասահայոց մէջ, տակաւին իր ընտրելին ցոյց չէ տուած, այլ միայն կը բաւականանայ առ այժմ կովկասեան ուրիշ օրգաններու կարծիքը ծանօթացնելով իր ընթերցողներուն։

Հօգելոյս Իզմիրլեանի մահը փութացնելու մէջ իրենց տխուր դերերով ծանօթ երկու խումբերը իրենց «Հորիզոն» և «Հովիտ» օրգաններով այսօր կաթողիկոսական ընտրելիի խնդրով դէմ դէմի կը գտնուին։ Յայտնի է, թէ կղերականներու մէկ ստուար մասին ընտրելին էր և է սրբազան Օրմանեանը, իսկ հորիզոնականները ամեն ներելի և աններելի միջոցներ ձեռք կառնեն Օրմանեանը սևացնելու և անոր ընտրութիւնը անկարելի դարձնելու համար։ Այդ խումբերն ամենքը իրենց բոլոր առարկութիւններէն զատ նոր մըն ալ մէջտեղ նետած են, ըսելով թէ Օրմանեան կաթոլիկութենէ առաջ եկած ըլլալով երբեք ներելի չէ զանի Հայաստանեայց անկախ Եկեղեցւոյն հայրապետ ընտրել։ Խնդիր չէ թէ ո՛ր աստիճան բանաւոր է այս առարկութիւնը, այլ դիտելի է, թէ կրօնական դաւանութեանց մանրմնիքին հասու չափ կարեւորութիւն չտուող այդ խմբակը ո՛ր աստիճան մոլեռանդ ու բծախնդիր կը ներկայանայ, երբ կարգը իր թէզը պաշտպանելու գայ։ Իսկ ասոնց հակառակ հովիտականները հայ հոգևորականութեան մէջ միակ կարող անձը կը ներկայացնեն Օրմանեանը։

Ինչպէս կերևի՝ երկու ընդդիմամարտ խումբերը կոչուած են առաջիկայ ընտրութեան մէջ գլխաւոր չէզոքացնելու. հետևաբար վճռական ձայնը պիտի մնայ մշակականներուն և գլխաւորապէս Թիւրքահայ պատգամաւորներուն։ Բայց այս երկուքն ալ առ այժմ իրենց ընտրելին հրապարակ չեն դներ, մանաւանդ ալ նոր համար, որ Օրմանեանի մասին ազգ. երեսփ. ժողովը տակաւին իր վճիռը չէ արձակած, և ուրիշ կարող և յարմարագոյն ընտրելի մը աչքի չի զարներ հայ եկեղեցականութեան մէջ։

Օրմանեանէ և Կարապետ եպիսկոպոսէ զատ կը խօսուի ու կը գրուի Բէսարաբիոյ առաջնորդ Սուքիաս արքեպիսկոպոսի(?) և մէկ երկու համալսարանական վարդապետներու մասին։ Բայց կը կարծենք, որ վարդապետներու ընտրութեան վրայ գրել ու խօսիլը աւելորդ է, քանի որ Պոլոժէնիէն, որուն որոշ տրամադրութեանց համաձայն պիտի կատարուի կաթողիկոսական ընտրութիւնը, չի թոյլատրեր վարդապետի ընտրելութիւնը։

Այս բոլորէն զատ աշխարհական մը կաթողիկոսացնելու առաջարկներ ալ կան, որոնք սակայն «ձայն բարբառոյ յանապատի» մնալու դատապարտուած են։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Ցարսկիէ-Կոլոդցիի հասարակութեան խնդրագիրը

Այստեղի հայ հասարակութիւնը խնդիր ուղարկեց երկրագործութեան և պետական կալուածների վարչութեան Թիֆլիսի կառավարչին, խնդրելով ձրիաբար յատկացնել երեք դեսեատին հողաբաժին տեղիս հայոց դպրոցին՝ թթենիների պլանտացիա տնկելու համար։ Այգում կը շինվի տնկարան, որտեղից ազգաբնակութեանը էժան կը ծախվեն թթենիներ։ Ցարսկիէ-Կոլոդցիի օդը շատ նպաստաւոր է շերամապահութեան, բայց ռուս բնակիչները գաղափար անգամ չունեն այդ մասին, ուստի թթենիներ չը կան։ Հայոց դպրոցի այգին կը ծառայէ օրինակ տեղացիներին, իսկ ապագայում կարող է նաև նիւթական օգուտ տալ դըպրոցին, քանի որ կարելի կը լինի մօտ 3,000 ծառ տնկել, իսկ դրանով հնարաւոր կը լինի պահել 1 փունտ սերմ, որը կը տայ 300—400 րուբլի օգուտ։ Այգում կը պարապեն և մեղուաբուծութեամբ։ Տեղիս անտառապետը խոստացաւ պաշտպանել հասարակութեան միջնորդութիւնը։

Անցեալները հաղորդել էինք, որ կառավարութիւնը մերժեց տեղ տալ ռուս գաղթականներին Շիրակի դաշտում։ Այժմ ստացվել է հաղորդագրութիւն, որ կապալով կարող են վերցնել 500 դեսեատին հող՝ վար ու ցանքսի համար, վճարելով դեսեատինին 1 ր. 20 կ.։ Բայց գիւղ հաստատելու իրաւունքը չէ տրվում։

N. N.

—

Հայկական երեկոյթը Ասխաբադում

Ասխաբադ, 27 փետրվարի

Փետրվարի 19-ին կայացաւ VIII հայկական երեկոյթը յօգուտ հայոց ծխական դըպրոցի և Հայ Կանանց Բարեգ. Ընկ. դպրոցի։ Աւանդական սովորութիւն է դարձել իւրաքանչիւր տարի 2 դպրոցների միացած ոյժերով կազմակերպել «հայկական երեկոյթ», որը մեծ բազմութիւն է գրաւում իր հերթին։ Միայն այդ երեկոյթին հայ հասարակութիւնը պարտաւորված է զգում ներկայ լինել և աւելի լայն բանալ իր գրպանը։ Հայկական երեկոյթները միշտ գրաւել են հասարակութեան ուշադրութիւնը և այս տարի էլ՝ սպասվածին համաձայն՝ խուռն բազմութիւն էր հաւաքվել։ Ափսոս որ, հակառակ աշխատողների ցանկութեան, բաժինները թոյլ էին կազմված և ոչ այնքան տպաւորիչ։ Երաժշտական բաժնում երգում էր քառաձայն խումբը, որ պատրաստել էր ծխական դպրոցի խմբապետ Պապեանը։ Դաշնամուրի վրա նուագեց օր. Հախումեանը. փէյտայով պ. Թորոսեանը։ Վօդեվիլը՝ «Թանգագին համբոյր» անցաւ կենդանի։ Տեղի ունեցան հայկական պարեր հայկական տարազով։ Վերջում եւրոպական պարեր։ Դահլիճը զարդարված էր կիօսկերով։

Մուտք եղաւ մօտ 1,100 ր., զուտ արդիւնք 760 ր.։ Իր եռանդուն ջանքերով գործին զարկ տուեց կարգադրիչ՝ հոգաբարձական նախագահ պ. Սարգիսբէկեանը։

Գաճ.

—

Ս. Լուսաւորիչ դպրոցի երեկոյթը

Գանձակ, 1 մարտի

Փետրվարի 28-ին տեղիս հասարակական ժողովարանի դահլիճում կայացաւ թատերա-երաժշտական երեկոյթ յօգուտ ս. Լուսաւորիչ ծխ. դպրոցի։

Երեկոյթը բաղկացած էր երեք բաժանմունքից։ Առաջին բաժնում դրված էր Ցագարելիի «Խանում կոմէդիան», 3 գործ.։ Երկրորդ բաժինը բաղկացած էր, թառ-սիրողների խմբի արևելեան եղանակների նուագածութիւնից։ Երրորդ բաժնում դրված էին ասիական և եւրոպական պարեր։

Առաջին բաժինը, այսինքն ներկայացումը անցաւ սահուն, թէև դերակատարներից ոմանք չէին իմանում իրանց դերերը։ Երկրորդ մասի, այսինքն թառիստների նուագածութեան մասին պէտք է ասել, որ նրանցից աւելին պահանջել անկարելի էր։ Այդ բաժնում հետաքրքրական էին ուսանող Մամիկոնեանի՝ թառի վրա նուագած մի քանի եղանակները, որոնք ուրախութիւն պատճառեցին հանդիսականներին։ Ապա կայացան պարեր։

Ժողովարանի ֆօյէն գեղեցիկ կերպով զարդարված էր կիօսկերով, որտեղ վաճառւում էին հանված՝ ձեռագործի վարժուհի տ. Մամիկոնեանի ղեկավարութեամբ դպրոցի աշակերտուհիների ձեռքով՝ բաւականին գեղեցիկ, ճաշակով գործված ձեռագործները։

Ընդհանրապէս երեկոյթը տպաւորիչ էր։ Հանդիսականները հեռացան գոհ տրամադրութեամբ տակ։ Զուտ արդիւնք մնաց 400 րուբլի։

Ցիշեալ երեկոյթի նախաձեռնութիւնը պատկանում է յիշեալ դպրոցի հոգաբարձութեան, որի եռանդուն գործունէութիւնը արժանի է խրախուսանքի։

Հրայր

ԵՂԻԳԱՐԵԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՍՏՈՐԻՆ ԴՊՐՈՑ

—

Մեծ-Ղարաքիլիսա, 1 մարտի

Մի քանի օր առաջ շտապեցի յայտնել, որ տեղացի յայտնի հարուստ Գէորգ Եղիգարեանը նուիրել է 50,000 ր. Մեծ-Ղարաքիլիսայում գիւղատնտեսական ստորին տիպի դպրոց հիմնելու համար։

Մեր երկրում գիւղատնտեսութեան զարգացման գործին նպաստելու համար՝ երրորդ խոշոր նուիրատւութիւնն է, որը նմանապէս արժանի է հասարակութեան համակրութեանն ու գովասանքին։

Վերջապէս մեր հարուստ դասակարգից [illegible] դրութիւնը առանձնապէս գրաւեց մեր տառապեալ գիւղացիութիւնը՝ իր անվերջ կարիքներով։

Ահա այդ տեսակէտից նուիրատւութեան լուրը, որի նպատակը և գործադրութեան վայրը որոշ է, անծայր ուրախութեան մէջ գցեց տեղական հասարակութեան գիտակից մասին։

Գ. Եղիգարեանը դեռ մի քանի տարի առաջ խոստացել էր շինել մի հոյակապ եկեղեցի, բայց քաջ ծանօթ լինելով գիւղական ազգաբնակութեան կուլտուրական-տնտեսական անմիջական կարիքներին և ընդ առաջ գնալով ժամանակի անյետաձգելի պահանջին՝ փոխում է իր մտադրութիւնը և որոշում է մի մեծ գումարով հիմք դնել գիւղատնտեսական դպրոցի, որի միջոցով կը տարածվեն գիւղատնտեսութեան տեսական և գործնական գիտելիքները՝ մինչև օրս անշարժութեան մատնված գիւղացիութեան լայն շրջանում։

Այդ դպրոցից դուրս կը գան բնտելիգենտ գիւղացիներ, որոնք հողը աւելի խելացի եղանակով մշակելով՝ կը ստանան նրանից խոշոր արդիւնք։

Փամբակը այն գաւառակներից է, ուր գիւղատնտեսութեան մի քանի գլխաւոր ճիւղերը արդէն արմատներ են ձգել և աւելի առաջադիմելու շանսեր ունեն։ Շրջանիս կլիմայական և հողային պայմանները մեծ չափով նպաստում են անասնապահութեան, պտղաբուծութեան, մեղուապահութեան, շերամապահութեան և այլ ճիւղերի զարգացմանը և տարածվելուն։

Գիւղատնտեսական ստորին դպրոցը մեծ չափով կարող է ծառայել հէնց վերոյիշեալ նպատակին։

Փետրվարի 26-ին նուիրատուի յատուկ ներկայացուցիչ Յովսէփ քահ. Տէր-Պետրոսեանը հանելով տեղս՝ նոյն երեկոյ կայացաւ խորհրդակցական ժողով, իսկ միւս օրը ծխ. դպրոցի դահլիճում գումարվեց ծխականների բազմամարդ ժողով, կարդացվեց նուիրատուի նամակը և տրվեցին հարկաւոր բացատրութիւններ։

Գէորգ Եղիգարեանը առաջարկում է հասարակութեանը՝ այդ նպատակը իրագործելու համար յատկացնել որոշ քանակութեամբ հողեր։

Ժողովը միաձայն որոշեց դպրոցի համար տալ՝ որքան պէտք է հողամասեր. ընտրվեց մի մասնաժողով, որի վրա պարտականութիւն դրվեց շուտով տանուտէրի միջոցով հրաւիրել հասարակական ժողով, որպէսզի հողերի հարցը վերջնականապէս լուծվի։

Տէր-Հօր բացատրութիւնից երևաց, որ Գ. Եղիգարեանը, իր նուիրատւութիւնը անելուց առաջ, դիմել էր գիւղատնտեսների

և նրանց կարծիքներն էր իմացել։

Ցանկալի է, որ այդ գործի նախաձեռնութիւնը իր վրա վերցնէ Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկերութիւնը, որը միակ և կոմպետենտ մարմինը լինելով՝ դպրոցը կը դնէ աւելի հաստատուն հիմքերի վրա։ Մ. Ղազարեան

ՄԻ ՓՈՐՁ

Թէ առնետներն ու մկները, իրանց բազմազան տեսակներով, ինչպիսի մեծ վնասներ են պատճառում առհասարակ գիւղացուն և քաղաքացուն, պարզ յայտնի են ամենքին։ Մինչև այժմ այդ կրծողների դէմ գործադրված ոչնչացնող միջոցները, համարեա թէ, ցանկալի արդիւնք չեն տուել և զարմանալի էլ չէ, որովհետև, եթէ այդ ինքն ըստ ինքեան մանր կենդանիները հարիւրներով են կոտորվում տուած թոյնից, բայց խիստ բեղմնաւոր լինելով՝ հազարներով են բազմանում ի վնաս մարդկային չարքաշ աշխատանքի։

Ծիշդն ասած՝ երբէք մտքովս չէր անցել այդ վնասակար կենդանիների դէմ որևէ միջոց գտնելու. այլ սովորաբար թակարդ ընկածը կամ կատուին էի տալիս, կամ ծառային պատուիրում սպանել։ Ներկայ առաջարկածս միջոցը մի հասարակ դէպքի հետևանքն է. բնակարանումս անթիւ էին այս անիծվածներն, որ ցերեկով դուրս էին սողում բներից և իրանց չարաճճիութիւնները կատարում անվախ յանդգնութեամբ։ Պատահում էր մինչև անգամ, որ թակարդի կարթին հագցված ճարպի կտորը տարված, թակարդը փակ, իսկ մէջը մուկ չէր լինում, որ խիստ զարմանալի է։ Մի անգամ խոհանոցում դրված թակարդի մէջ սովորականից աւելի խոշոր մուկն էր ընկել. ծառաս ուրախութիւնից ծուլ-ծուլ էր անում թակարդը ձեռքին բռնած. բայց բարեբաղդաբար, ինչպէս պատահեց, չը գիտեմ, թակարդից մուկը դուրս թռչելով՝ ընկաւ մօտիկ դրված վառելանաւթով լիքը տաշտակի մէջ ու այնտեղից էլ նաւթաթաթախ շտապով մտաւ իր բունը։ Բարեբաղդաբար եմ ասում այն պատճառով, որ այն դէպքից յետոյ բնակարանումս այլ ևս մուկ չէր երևում բաւական երկար ժամանակ. իսկ եթէ նորից պատահում է, որ թակարդի մէջ մուկն է ընկնում, այն դէպքում դարձեալ նաւթի մէջ թաթախելով բաց եմ թողնում ազատ, և ահա մօտ մի տարի կը լինի, որ բնակարանումս մուկ չը կայ այլ ևս։ Երևի, որ շատ հաւանական է, նաւթի հոտը նրանց խիստ անդուրեկան լինելով՝ սարսափած գաղթում են այլ բնակարաններ։

Ներկայ միջոցն, որ շատ չնչին ծախք է պահանջում, առաջարկում եմ հասարակութեանը գործադրել ոչ միայն ընտանի մկների, այլ և դաշտակների ու առնետների վերաբերմամբ, որ կարծում եմ, թէ ցանկալի հետևանք կը տայ։ Ուրեմն ձեռք ընկած մուկն և առնետը չը սպանել, այլ նաւթի մէջ թաթախել ու բաց թողնել. ծախքը քիչ, իսկ սպասելի օգուտը անհամեմատ մեծ։

Թող փորձեն. հաւանական է, թէ այս միջոցն աւելի նպատակայարմար լինի, քան թէ արդէն գործածվածներն ապարդիւն։

Թող փորձեն։ Մկրտ. Նաւասարդեան

ԲԱԳՈՒԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

Բագուի հասարակութեան գլխակից մասը անկարող եղաւ տանելու այն անբարեխղճութիւնները, անձնական շահերով առաջնորդվելը, որոնցով ղեկավարվում է քաղ. վարչութիւնը իր ձայնաւորներով՝ քաղաքագլխի առաջնորդութեամբ։

Ծիշդն ասած՝ քաղաքագլուխը այնքան էլ ինքնուրոյն դեր չէ կատարում, այլ նա առաջնորդվում է մի խումբ Թուրք տեղացիների հրահանգով և իրագործել է տալիս այն, ինչ որ առաջարկում ու հրահանգում են նրան մի քանի պարագլուխներ։

Հայ-Թուրքական ընդհարումները քաղաքիս Թուրք ազգաբնակութեան գլխին ցաւ դառան, երբ քրիստոնեայ ազգաբնակութիւնը միանգամայն երես շուռ տուեց Թուրքական թաղերից և նոր թաղեր ստեղծեց կայարանի կողմը, դէպի Կաննիտապինսկի քաղաքամասը։ Այդտեղ տներ շինվեցին, որից յետոյ Թուրքական թաղից սկսվեց գաղթականութեան հզօր հոսանք դէպի Ստանիսլավսկի և Զավոկզալնի քաղաքամասերը։ Թուրքական թաղերը դատարկվեցին քրիստոնեայ բնակիչներից,—հայ, ռուս, գերմանացի, վրացի,—բնակարանները մնացին դատարկ, զրկվեցին նշանաւոր օգուտից. և, հակառակ դրան, հայկական մասը սկսեց ծաղկել, բնակարանների վարձերը աւելացան, նորանոր բնակարաններ կառուցվեցին։

Քրիստոնեաները հեռանալով Թուրքական թաղերից՝ սառան, անջատվեցին նաև քաղ. գործերից, և հրապարակը մնաց Թուրքերին, այն էլ մի խմբակի ձեռքին, մանաւանդ որ այդ ղեկավարող խմբակը աւելի էր վնասվում դատարկված բնակարաններից։

Կուլելու ուրիշ միջոց չը կար. միակ ելքը մնում էր այն, որ չաղ վարձազին տուողներին ձայնեն, նորից գրաւեն (պէտք է ասած, որ Բագուի Թուրք ազգաբնակութեան 90%-ը սեփական, թէև մանր-մունր, տներ ունի և վարձ չէ տալիս. վարձ տուողները գլխաւորապէս քրիստոնեաներն են, մեծ մասամբ հայերը)։

Քաղաքի ղեկավարները ամեն ջանք և միջոց գործ դրին, ահագին ծախսեր արին քաղաքի դրամարկղից, Թուրքական թաղերում փողոցները սալայատակել տուին, լապտերները բազմացրին, էլեկտրական ճրագներ դրին, քաղ. դպրոցներ, ջրի հիւանդանոցներ և այլ շատ յարմարութիւններ ստեղծեցին։ Իսկ միւս կողմից հայկական՝ քրիստոնէաբնակ թաղերի լապտերները մնացին անուշադիր, փողոցները քարուքանդ դրութեան մէջ դրին, հասարակ տների հարկերը կրկնապատկեցին, գնահատման ժամանակ աւելացրին և ամեն կերպ սկսեցին ճնշում գործ դնել ինչպէս տնատէրերի, նոյնպէս և վարձողների վրա։ Սակայն հասարակութիւնը սառնասիրտ կերպով դիմացաւ, ենթարկվեց քաղաքի «հայրերի» իւրաքանչիւր ապօրինի արարմունքին. բայց անկարող եղաւ երկու արարքներին սառնարիւն կերպով նայել։

Առաջինը այն էր, որ այդ մի խումբ Թուրքերը քաղաքը ծանրաբեռնեցին ահագին պարտքով՝ գրաւ տալով քաղաքացիների տները և միլիոններ ծախսել մեզ անհարկաւոր ջրի համար։ Իսկ երկրորդը այն, որ մի անպարտ քաղաքամաս, ինչպիսին քրիստոնեաների թաղերն են, անտարակոյս են ուզում դարձնել։

Քաղաքի «հայրերը» շատ լաւ իմացան, որ քրիստոնեաները այլևս չեն վերադառնալու Թուրքական թաղերը, իմացան, որ 300 վերստից ջուր բերելը և միլիոնների ծախսերը նաև չեն հետաքրքրում նրանց, ուրեմն, մտածեցին նրանք, հարկաւոր է կպչել նրանց ընտանեկան պատւին. և կպան. առաջին քայլն արին. քրիստոնէաբնակ քաղաքամասի կենտրոնը անառակաց, հասարակական կանանց բնակարաններ դարձնելու աջող փորձեր արին։ Սակայն պատւի խնդիրը համբերել չէր կարող. լցվեց համբերութեան բաժակը, որը անցեալ կիրակի օրը պայթեց Բագուի Հայոց Մարդասիրական Ընկ. մեծ դահլիճում, իսկ մի քանի օր յետոյ՝ Տեխնիկական Ընկ. շէնքում։

Այդ օրը, կիրակի, առաւօտ. ժամը 9-ից սկսեցին ժողովվել խումբ-խումբ քաղաքացիներ, առանց ազգի և կրօնի խտրութեան (որոնց մէջ մի քանի Թուրք տնատէրեր, որոնց տները հայկական թաղերումն են), թւով 500 տնատէրեր։

Ժողովը բացեց մի ռուս տնատէր. խօսեցին մի շարք քաղաքացիներ, նկարագրեցին քրիստոնեայ թաղի թշուառ դրութիւնը, քաղ. վարչութեան անտարբերութիւնը, թաղերի մէջ խտրութիւն դնողների նպատակը՝ և միահամուռ կերպով եկան այն եզրակացութեան, որ քաղաքի ղեկավարները առաջնորդվում են լոկ անձնական շահերով և խտրութիւն են դնում քաղաքի թաղերի միջև, ուստի վճռեցին նախ բողոքել, աջողեցնել թաղային պատգամաւորներ ընտրելու և քաղ. վարչութեանը ձայնաւորներ տալու թաղերից, իսկ եթէ չաջողվեց այդ, այն ժամանակ թողնել անուշադիր և արհամարհել վարչութեան ներկայ ձայնաւորների բոլոր որոշումները։

Ապա ժողովից ընտրվեցին մինչև 15 պատգամաւոր-ներկայացուցիչներ՝ 7 ռուս, 7 հայ և 1 Թուրք՝ Այդ ներկայացուցիչները պիտի մասնակի ժողովներ գումարեն և, եթէ հնարաւոր գտնեն, մտնեն քաղաքային ձայնաւորների շարքը պաշտպանելու անքաթող արված քաղաքի համարեա հասարակ կէսի շահերը։

Սակայն այդ հսկայական բողոքի դիմաց տեսէք ինչպիսի մանեօվրներ են դիմում քաղաքի ղեկավարները՝ մութ մարդկանց միջոցով...

Փոխանակ ընտրված ներկայացուցիչներին հրաւիրելու, փոխանակ ժողովի բողոքների հետ ծանօթանալու, հաւաստիացումներ տալու, արհեստական ճնշումով յատուկ խորամանկութեամբ այնպիսի ոլոր-մոլոր ուղիներ են ստեղծում, որ մարդ ակամայից պիտի ծիծաղի այդքան «միամիտ» «հայր-քաղաքացիների» վրա...

Ահա թէ ինչպէս։

Ժողովից երկու օր յետոյ քաղաքային վարչութեան շէնքն են թափվում հազարաւոր Թուրքեր, շատերը պատռտված, բոբիկ, հարիւրաւոր կանայք՝ կրծքները բաց, երեխաները գրկներին սեղմած, շատերը մանուկների թևից բռնած։ Այդ 2,000—3,000 հոգին պահանջում են քաղաքային վարչութիւնից հաց, ջուր, գործ, վառելիք։

«...Տուէք մեզ կամ գործ, կամ ուտելու հաց,—բղաւում են համարձակ կերպով.— ինչո՞ւ պիտի քաղաքագլուխը 20,000 ռուբլի ռոճիկ ստանայ, մենք գոհ չենք...»։

Եւ այլ անվայել ածականներ, անէծքներ ներկայ քաղ. վարչութեան ձայնաւորների հասցէին։ Այդ ողորմելի մարդիկ երկու-երեք օր առաջ երբ պատահում էին Թուրք ձայնաւորների, մինչև գետինը գլուխները խոնարհեցնում, ձեռքները կրծքներին էին սեղմած պահում և չէին համարձակվում ձայն-ծպտուն հանելու, բայց ժողովից երկու օր յետոյ այդ անլեզուները քաղ. վարչութեան շէնքի մէջ, ոստիկանութեան ներկայութեամբ, ճակատ առ ճակատ հայհոյում և անիծում են իրանց պաշտելի աղային, որի մի խօսքով Բագուն կրակի ճարակ կը դարձնեն, ինչպէս և դարձրին։ Եւ այդ գոռող աղան, ձայնաւորը ժպտալով խորհուրդ է տալիս արաբաչուն, Ջրկրին, մշակին՝ հանգստանալ, կարգադրում է ցուցակագրել, օգնել և գործ բացվելիս էլ գործի դնել։

Այդպէս շարունակվեց մի քանի օր և եկողները բացառապ' ս Թուրքեր են։

Արդեօք ինչ խաղ էր դա... Մեր հարևանները կարծում են, որ մենք իրանց յետ կողք կողքի ապրելով, դարերով իրանց հետ հարևան լինելով այնքան հետ ենք մնացել, որ չենք կարող հասկանալ այդ մանեօվրների ամբողջ նպատակը։

Քաղաքի ներկայ վարչութիւնը այդպիսով կամեցել էր մի ձեռքով երկու ձմերուկ բռնել։ Նախ այն, որ կիրակի օրվայ կայացած ժողովի ձայնը երկինք պիտի հասնի, կառավարչական բոլոր շրջաններում յայտնի պիտի լինի քաղաքի ղեկավարների քաումնելի արարքները, քաղաքի շահերին հասցրած վնասները, ուստի այդ ցոյցը սարքելով կամեցել են հասկացնել կառավարչական բարձր շրջանների, որ Բագուի Թուրք ազգաբնակութիւնը նոյնպէս չէ սիրում, յարգում Թուրք ղեկավարներին, որոնցից բողոքում են քրիստոնեաները։ Այդ ցոյցի խականն և աներևոյթ դրդիչները այդպիսով ուզում են քրիստոնեաների բողոքը ընդհանուր դարձնել, որպէսզի քաղաքը բաժանման չենթարկվի, թաղային ժողովներ չը լինեն և ընտրութիւնները, որ պիտի մինչև մի ամիս տեղի ունենան, կատարվեն հին եղանակով և մի տեղ, արուարձանները (Երմանի-քենդ, Մալականսկի-Սլաբոդկա, Զավոկզալնի և այլն) առանձին ձայնաւորներ չը տան քաղաքին։ Մի խօսքով՝ բողոքող ժողովի ձայնը խեղդելու նպատակով է սարքված Թուրքերի ցոյցը, ցոյց՝ որի տեսակը Բագուն չէ տեսել և չէր էլ տեսնի, եթէ կիրակի օրվայ ժողովը տեղի չունենար։

Երկրորդ ձմերուկը այն է, որ երբ առաջին նպատակին կը հասնեն, այսինքն քաղ. ընտրութիւնները հին եղանակով կը կատարվեն և անշուշտ ներկայ ղեկավարները դարձեալ կանցնեն, անպայման պիտի ծախսեն այն միլիոնները, որոնք ձեռք են բերված փոխառութեամբ։ Կը սկսեն ջրանցքը, փողոցների քարելը, տրամվայը, այն ժամանակ գործի կը հրաւիրվեն նրանք, որոնց անունները այսօր ցուցակագրվեցին քաղ. վարչութեան մէջ։ Հետևաբար և այդ միլիոնները բացառապէս կը մտնեն այն հազաբաւոր Թուրքերի գրպանները, որոնք իրանց ցոյցով, քրիստոնեաների բողոքին կեղծ ձայն տալով՝ կը վերընտրեն դարձեալ հիներին։

Փորձերը արդէն ցոյց են տուել, փաստերը ակներև են. դեռ տարին չէ լրացել, որ ձիաքարշը քաղաքի ձեռքը ընկաւ, բայց չանցաւ 2—3 ամիս, և ահա հայ, ռուս, վրացի՝ բոլորին (շատ քիչ բացառութեամբ) հեռացրին և անգրագէտ, ռուսերէն խօսել չիմացող Թուրքերով լցրին...

Այժմ ձեռքիս տակ է քաղ. վարչութեան մի գիրքը։ Շուտով «Մշակի» ընթերցողներին կը ծանօթացնեմ այն ցանկի հետ, որից կերևայ, թէ բոլոր քրիստոնեաները քանի ձայն ունեն և քանի՛սը մահմեդականները, և քանի՛ տուն ինչքանով է գնահատված։

Հէնց առաջին քայլից պարզ երևում է, որ քրիստոնեաների հասարակ տները գնահատված են թանգ, իսկ մահմեդականների լաւ, հոյակապ տները՝ էժան։ Դրա հետևանքը այն է, որ քրիստոնեաները անհամեմատ մեծ հարկ են տալիս, իսկ Թուրքերը՝ շատ քիչ։ Բայց հակառակ դրան՝ քրիստոնեաների թաղերը, փողոցները գաւառական քաղաքի փողոցների է նման, իսկ Թուրքերի թաղերը, որ ոչ մի շօշափելի արդիւնք չէ տալիս քաղաքին, կարծես Վիէննայի փողոցները լինեն։

Թաղիեվը և Մուսա Նաղիեվը յայտնի միլիօնատէրեր են. դրանք այնպիսի տներ ունեն Բագւում, որ հազիւ Ռուսաստանում կարելի լինի գտնել. բայց գիտէք որքան է գնահատված քաղաքի կողմից... 2.672,925 ր.։ 17 տուն Մուսա Նաղիեվինն է, իսկ 25 տուն՝ Թաղիեվինը։ Ուրեմն 42 տունը քաղաքը գնահատել է, ինչպէս ասացի, 2.672.925 ռուբլի։ Այժմ տեսէք Լալայեանների տների գնահատումը։ Լալայեանները ունեն 24 տուն և գնահատված է 3.204.980 ռուբլի։

Գուցէ ընթերցողը կարծէ, որ Լալայեանների տները աւելի թանգ են և այլն. ոչ, կոյրն էլ կարող է տեսնել, որ Նաղիեվի և Թաղիեվի տների նման հրաշալի տներ ոչ Լալայեանները ունեն, ոչ էլ ուրիշները։ Դրանով միայն պարզվում է քաղ. վարչութեան անբարեխղճութիւնը։ Ս. Գօրագաշ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեան նախահաշիւը

Պետերբուրգ, 4 մարտի

Նախագահում է Գուչկովը, որի առաջարկութեամբ երեկվայ անկարգութիւնների համար Դումայի հինգ նիստերից մասնակցելու իրաւունքից զրկում է Եգօրովին, երեք նիստից՝ Օբբօզցովին և Զամըսլովսկիին։

Մինիստրների օթեակումն է ժող. լուս. մինիստրը։

Ռօդիչևը, համալսարանական աւտօնոմիայի մասին հրատարակված բարձրագոյն հրովարտակը համարելով այնպիսի արմատական բարենորոգում, որ հանդիսանում է համալսարանական դասաւանդութեան նեցուկ և գիտական զարգացման հիմունք, որի դէմ ուղղվեցին մութ ույժերի բոլոր ջանքերը, ընդգծում է, որ մինչև վերջին ժամանակները խռովարարութեան կռիւը գիտութեան հետ սաստ հիպնօզի ազդեցութեան տակ կանգ առաւ որոշ կէտի առաջ, իսկ ներկայ մինիստրութիւնը պատկանում է այդ հիպնօզը կործանելու ծառայութիւնը։ Գրչի մի հարուածով բարոյական հեղինակութեան փոխարէն կազմվեց պաշտօնեայի կարգադրութիւն։

Նկարագրելով իրերի դրութիւնը Մօսկվայի համալսարանում, Ռօդիչևը ապացուցանում է, որ մինիստրութեան քաղաքականութիւնը պրոֆեսօրների վերաբերութեամբ հանդիսանում է պրովօկացիօն քաղաքականութիւն, որի ժամանակ անհնար է կարգ ու կանոն տեսնել համալսարանի մէջ։ Ինչ վերաբերում է կարգ ու կանոնը վերականգնելու պայմաններին, Ռօդիչևը յիշեցնում է, որ ուսանողները և պրոֆեսօրները շատ լաւ գիտեն, որ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի ետևում կանգնած է ոստիկանական դեպարտամենտը։ Ցարգանք դէպի գիտութիւնը և կարգ ու կանոնը կրթական հիմնարկութիւններում՝ հաստատվում են երիտասարդների աքսորներով։ Մինիստրութեան բոլոր միջոցները, մինիստրութեան՝ որ հաւատում է սոսկ ֆիզիկական ույժի, հանդիսանում են կառավարական տեռրոր։ Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը զբաղված է գլխաւորապէս ոչ թէ լուսաւորութիւնը զարգացնելով, այլ հրէական նորման սահմանափակելու մշակմամբ։

Քննադատելով մինիստրութեան աշխատանքները, հռետորը հասկանում է, որ նրա ձայնը մնալու է «ձայն բարբառոյ յանապատի», որովհետև—վերջացնում է Ռօդիչևը,—մենք կանգնած ենք կոպիտ ույժի յաղթանակի առաջ, որ չէ յարգում իրան և արհամարհում է մարդուն, սակայն հաւատացէք ապագայ սերնդին, հաւատացէք, որ Ռուսաստանը կը գտնէ վերջապէս իր մէջ ույժ և կարողութիւն՝ ցոյց տալու այդ պարոններին այն տեղը, որպիսին նրանք պէտք է ունենան ապագայում։ Նրանց տեղը պատմութեան աղբի զամբիւղն է... (Ծափահարութիւն օպպօզիցիայում)։

Նախագահում է իշխ. Վօլկօնսկին։

Բերէզօվսկի Չ-րդը շեշտում է այն տարբերութիւնը, որ նիստի սկզբում դահլիճը լի էր, իսկ դատարկ է այժմ, երբ միայն սկսվել է նիստի գործնեայ մասը։ Հռետորը կանգ է առնում բացառապէս մասնաժողովի ցանկութեան վրա՝ բանալու համալսարան Թիֆլիսում և առաջարկում է հաստատել այդ համալսարանը բացառապէս տեղական միջոցներով, պայմանով՝ որպէսզի այդ համալսարանը ոչ մի իրաւունք և արտօնութիւններ չը տայ և գրաւէ զուտ գիտութեամբ կովկասեան երիտասարդութեան, որ ներկայանում է ռուսաց ուսանողութեան անհամեմատ յեղափոխական մասը։

Շինգարէվը, առարկելով Բերէզօվսկիին համապետական շահերի տեսակէտից, անթոյլատրելի է գտնում բացառապէս տեղական միջոցներով համալսարան բանալը և պնդում է Թիֆլիսում համալսարան հիմնելու վրա ընդհանուր հիմունքներով, առանց սահմանափակումներ մտցնելու իրաւունքների մէջ։

Ընդհանուր վիճաբանութիւններն աւարտված են։

Առանձին համարների նկատմամբ խօսում են Սաղաթելեանը, որ կարդալով կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուի հաշիւը՝ մինիստրութեան ուշադրութիւնն է հրաւիրում այն ցաւալի դրութեան վրա, որի մէջ գտնվում է Կովկասում ժողովրդական տարրական կրթութեան գործը, և Իվրկէվիչը, որ կարծում է, թէ անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռք առնել աւելի լաւագոյն կերպով ապահովելու ժողովրդական դպրոցների ուսուցիչներին։

Նախահաշիւն ընդունվում է բիւջէտային մասնաժողովի գումարներով։

Բիւջէտային մասնաժողովի ցանկութիւնը ընդունվում է Շինգարեվի ուղղումով *)։

Ընդունվում է նաև հայր Իւրաշկևիչի ցանկութիւնն այն մասին, որպէս զի հոգևոր սեմինարիաների դասընթացքը առաջին կարգի աւարտողները ընդունվեն համալսարանները բժշկական, լեզուաբանական և իրաւաբանական ֆակուլտէտներում առանց լրացուցիչ հասունութեան վկայականներ ներկայացնելու։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

✦ Թիֆլիսի թեմի առաջնորդի պաշտօնակատար Եփրեմ եպիսկոպոսը Էջմիածնի սինօդից արդէն ստացաւ կաթողիկոսական ընտրութեան պաշտօնական հրահանգը։ Շուտով սրբազանը կը յայտարարէ թեմական պատուիրակների և թեմական պատգամաւորների ընտրութիւնների ժամանակը։

✦ Ինչպէս մենք յայտնել էինք, Թիֆլիսում կազմվել է մի մասնաժողով՝ Մակար Եկմալեանի յիշատակին համերգ տալու նպատակով։ Այսօր, հանգուցեալ երաժշտագէտի մահվան տարելիցին, յիշեալ մասնաժողովի նախաձեռնութեամբ, կը կատարվի հանդիսաւոր հոգեհանգիստ, որի ժամանակ կերգէ Ներսիսեան դպ. քառաձայն խումբը։

✦ Ներսիսեան դպրոցի դասատուներ Մ. Ասլեանի և Ց. Ջօհրաբեանի մանկավարժական գործունէութեան 25-ամեակի տօնումը նշանակված է առաջինի համար Զատկի տօներին, իսկ երկրորդի՝ սեպտեմբերին։

✦ Թիֆլիսի կանանց բարձր դասընթացքներում այսօր նշանակված է մանագէտների, հասարակական գործիչների և բժիշկների խորհրդակցութիւն՝ դասընթացքներին կից բժշկական բաժանմունք բանալու հարցի առիթով։

✦ Քութայիսի վրաց դերասանական խումբը ամսիս 3-ին Վրաց թատրոնում խաղաց Լ. Անդրէևի «Gaudeamus» 4 գործ. պիէսը։

Խմբի մէջ կան բաւական ձիրքով դերասաններ, որոնք աշխատում են իրանց խաղով գոհացում պատճառել հասարակութեանը։

Ամսիս 4-ին նոյն խումբը խաղաց Ն. Շիուկաշվիլիի «Տխեղծութիւն» պիէսը, որի մասին մենք գրել էինք ժամանակին «Մշակում», երբ այդ պիէսը առաջին անգամ խաղացվեց Թիֆլիսի վրաց բեմի վրա։

✦ Կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձու Ռուդօլֆը մեկնեց քննութիւն կատարելու Երևանի նահանգի և Կարսի շրջանի կրթական հաստատութիւնները։ Հոգաբարձուին փոխարինում է ժամանակաւորապէս Լօպատինսկին։

✦ Այսօր Պետրոս Սիմէօնեանի գերեզմանի վրա Վանքի եկեղեցու բակում կը կատարվի հոգեհանգիստ։

✦ Ժողովրդական համալսարանի ընկերութեան ընդհանուր ժողովի շարունակութիւնը նշանակված է այսօր, առաւօտեան ժամը 11-ին, Զուբալովի ժողովրդական Տանը։

✦ Քաղաքային սանիտարական-բժշկական բիւրոյի տեղեկութիւնների համաձայն, վերջերս քաղաքում սաստկացել են բգացաւ, քութէշ և ծաղիկ հիւանդութիւնները։

✦ Էլեկտրաքարշի վարչութիւնը շուտով կը ձեռնարկէ Երևանեան էլեկտրաքարշի գիծը միացնել Պէսկօվսկայա գծի հետ Մուխրանեան կամուրջի միջոցով։ Քաղաքային վարչութիւնը արդէն հաստատել է այդ վաբիանտը։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային դումայի ձայնաւորների նոր ընտրութիւնները կատարվելու են ամառվայ վերջը կամ աշնանը։

✦ Կովկասում խնամակալութեան աշխատանքների ղեկավարութիւնը յանձնվել է ագրօնոմ Ա. Սահակեանին։

✦ Վաղը Ժողովրդական Տանը ռուսաց երաժշտական ընկերութիւնը կը ներկայացնէ երկրորդ անգամ «Սեվիլեան Սափրիչ» կոմ. օպերան և «Եւգէնի Օնեգին» 1-ին գործ. II պատկերը։

✦ Զաքաթալայից մեզ հեռագրում են հետևեալը. «Շնորհիւ գաւառապետ Սուշչինսկիի, երկու աւազակախմբեր ոչնչացվեցին. դրութիւնը հանգիստ է»։

✦ Ստացանք «Նոր-Դպրոց» թերթի № 7—8-ը (փետրվար)։

✦ Այսօր Տրուցիի ցիրկում տեղի կունենայ երկու ներկայացում, մէկը ցերեկով՝ յատկապէս երեխաների համար, իսկ երեկոյեան աւելի հանդիսաւոր՝ ցիրկի գոյութեան 25-ամեայ յոբելեանի առիթով։

✦ Մեզ խնդրում են տպել, որ Կովկասեան Հայոց Հրատ. Ընկ. իր աշխատակից անգամ Ներսէս քահանայ Աբրահամեանի միջոցով շնորհակալութեամբ ստացել է Կօկանդից, մի անյայտ անձնաւորութիւնից, 10 ռուբլի նուէր։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Բօրանիկօվի դրամատիկական խումբը շարունակում է իր ներկայացումները Արքունական թատրոնում։ Նա տալու է կրկին 5 ներկայացում։

Ամսիս 4-ին խումբը խաղաց Կադէլբուրգի «Սև բիծ» 3 գործ. պիէսը, որը դառնում է միջին դարերից մնացած ասպետների՝ բարոնների, գրաֆների և այլ այս կարգի «փառաւոր անցեալ ունեցող» տոհմերի 20-րդ դարի սերունդների հոգեբանութեանը, որոնք՝ շնորհիւ կապիտալիստական կարգերի յետին պլանի վրա գտնվելով, այնուամենայնիւ խիստ կերպով նախանձախնդիր են հանդիսանում իրանց տոհմային ազնուազարմութեանը և իրանք իրանցից հասարակ բուրգէրներ ներկայացնելով՝ սովոր են շարունակ պարծենալու իրանց նախահայրերի «պանծալի քաջագործութիւններով»։ Այս կարգի «ասպետները» ոչ մի պայմանով չեն կարողանում հաշտվել այն մտքի հետ, թէ, օրինակ, իրանց տոհմից մէկնումէկը կարող է որևէ ֆէրմայի, կաթնատնտեսութեամբ պարապող հարուստ վաճառականի զաւակների հետ խնամիական նոյնիսկ հեռաւոր կապ հաստատել, որովհետև այդօրինակ մի կապակցութիւնը «սև բիծ» է նմանների կարծիքով և կարող է արատաւորել իրանց տոհմի անունը։

Ահա այդպիսի մի շարք նախապաշարված տիպեր են դուրս բերված պիէսում, որոնցից մէկի փեսան է դառնում ամերիկացի մի նեգր փաստաբան, որով մեծ անբաւականութիւն է առաջանում ընտանիքի մէջ, որովհետև նեգր փեսայ ունենալ՝ նշանակում է խոկալպէս «սև բիծ» մտցնել ազնուաբին տոհմի մէջ։

Պիէսը առհասարակ հետաքրքրական բովանդակութիւնից և բեմականութիւնից զուրկ չէ։ Նրա կարգինալ առաւելութիւնը վերոյիշեալ արխայիկ տիպերի իդէօլօգիայի խիստ կերպով մտրակելու մէջն է կայանում։

Խաղը ընդհանուր առմամբ կենդանի անցաւ։ Նեգր իրաւաբան Վուալէյգի դերը ա-

---

*) Այսինքն, որ Կովկասում համալսարան բանալու համար դրամ է տալու նաև կառավարութիւնը։

ջողութեամբ կատարեց դերասան Շօրշուէյնը։ Վերջում տեղի ունեցաւ գրական-երաժշտական բաժին, որը նմանապէս աջող անցաւ։ Հասարակութիւնը բուռն ծափերով վարձատրեց դերասաններին։ A.

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Չինական կառավարութեան հետ բանակցութիւնները, ըստ երևոյթին, չը վերացրին միջադէպը Ռուսաստանի և Չինաստանի միջև։ Վերջին տեղեկութիւնների համաձայն, Ռուսաստանը Չինաստանին ուլտիմատում է ներկայացրել, տալով 3 օր ժամանակ նրա կատարման համար։ Վճռված է հարկաւորութեան դէպքում գրաւել Կուլջին։

✦ Չինական զօրքերի թիւը հասցված է 76,000-ի։ Երկաթուղագծեր փչացնելու դէպքերը սաստկացել են։ Չինական հեռագրատունը այլևս չէ ընդունում ռուսական գաղտնի հեռագիրները։

✦ Մօնգօլիայում Թուրքիններով կոչ է անվում ընդդիմադրել ռուսներին։ Թուրքիների մէջ ասված է. «Մի՞թէ այժմ մօնգօլական երկաթեայ հեծելազօրը չէ կարող արշաւել Մօսկվա»։

✦ «Русское Знамія»-ն, նկատի առնելով որ Լէնքօրանում քաղաքային վարչութեան մէջ ընտրվել են մեծ մասամբ մահմէդականներ, մեղադրում է կովկասեան իշխանութեանը մարգարէի կանաչ դրօշակը պաշտպանելու մէջ։

✦ «Свѣтъ»-ը պատասխանում է Պետական Դումայում Մակուդովի արտասանած ճառին, թէ պանիսլամական գաղափարը յղացել են ոչ նացիօնալիստները և որ մահմէդական ինտելիգէնցիան գործադրում է ֆանատիկոս երիտասարդ-թիւրքերի ծրագիրը։

✦ Մօսկվայի պրոֆէսօրների մէջ միտք է յղացել հիմնել ազատ ճեմարան։ Բարեգործ Շանյավը վճռել է այդ գործի համար տալ 100,000 րուբլի։

✦ Աւելի քան 25 պրոֆէսօրներ Մօսկվայում մնացել են առանց միջոցների։ Նրանց մերձաւորների մէջ հանգանակութիւն է կատարվում։

✦ Ամբողջ Մանջուրիայում կատարվում են զօրքերի տեղափոխութիւններ։ Եապօնական նաւերը ուղարկված են իրանց տեղերը հարկաւոր դէպքի համար։

✦ Մուկդէնի շուրջը կենտրոնանում են մեծ թւով զօրքեր։

✦ Պէկինից հեռագրում են, որ կառավարութիւնը իրան կորցրել է և վախենում է, որ Ռուսաստանի պահանջներին բաւարարութիւն տալը կարող է առաջ բերել չափազանց մեծ յուզմունք հասարակութեան մէջ։ 20 գաւառներից գաւառական խորհուրդների և վաճառականների կողմից պահանջ է ստացված մերժել ռուսական նօտան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

4 մարտի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Կարմիր Խաչի Ընկերութիւնը 20,000 ր. յատկացրեց Սեպիպալատինի շրջանի բժշկական գործի կազմակերպութեան համար։

Պաշտօնապէս հերքվում է դալայ-լամայի Պետերբուրգ գալու լուրը։

ՄՕՍԿՎԱ։ Քաղաքապետը տուգանքի ենթարկեց «Утро Россіи»-ին «Флиртъ Шубинскаго» յօդուածի համար։

Կազմակերպվեց նոր հայրենասիրական ընկերութիւն «Գէօրգ Բազմայաղթի անուան ռուս ժողովրդի Մօսկվայի միութիւն» անունով։

ՆՈՐ-ԲՈՒԽԱՐԱ։ Խիվայի խանի կարգադրութեամբ երկրի ներսում հաստատվում է հեռախօս։

ՏՕԿԻՕ։ Եապօնիան համաձայն է պատգամաւոր ուղարկել Վաշինգտօն՝ ծովարջերի պաշտպանութեան միջոցներ մշակող կօնֆերէնցիային։

Պրօֆ. Կիտազատան մեկնեց Մուկդէն բժիշկների միջազգային համագումարին՝ համաճարակը հետազօտելու համար։

ԼՕՆԴՕՆ։ Թագաւորական աշխարհագրական ընկերութիւնը մեդալ շնորհեց ճանապարհորդ Կօզլովին։

ԲԵՐԼԻՆ։ Վախճանվեց դերասան Ֆրիդրիխ Հաազէն։

ԲԱԳՈՒ։ Պարսկաստանում ձերբակալված Բակիխանովը բերվեց այստեղ։

Պարսից մի աւազակախումբ յարձակվեց դարանից սահմանապահ գնդի խուզարկու բաժնի վրա Լէնքօրանի գաւառում։ Հրացանաձգութեան ժամանակ վիրաւորվեցին երկու աւազակ։

Խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳԲԷԳԵԱՆ
Աչքի հիւանդութիւններ
Առաւօտեան ժամը 10—1
Երեկոյեան ժամը 5—7
Վելեամինօվսկայա փողոց, № 8.
(կ. հ.) 564. 100—89

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ
Մասնագէտ սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների։
Սիֆիլիսի բժշկութիւն Էրլիխի «606»-ով
Ընդունելութիւնը ամեն օր (12½—2 ժ. ցերեկվայ։ (5—7 ժ. երեկոյեան։ (Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.
Հասցէն (Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա, № 33. (Сололаки, уголъ Бебутовской и Паскевича 33.
(չ.ու.կ.) 1134. 100—73

ԲԺԻՇԿ
Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ։
Ընդունելութիւն ամեն օր (10—11 ժ. առ. (երեխաների) (5—7 ժ. երեկ. (ընդհանուր)
Միքայէլեան փող., № 36. Տէլէֆօն № 388.
(ե. հ. կ.) 909. 100—93

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունել. ամեն օր (առաւօտ. ժ. 9—12 (երեկոյեան ժ. 5—7
(ե. հ. կ.) 1254. 100—43

ՖԷԼԴՇԵՐԱԿԱՆ ԿԱԲԻՆԵՏ
ՄԵԴԻՑԻՆԱՅԻ
ՖԷԼԴՇԵՐ-ՄԱՍՍԱԺԻՍՏ
Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ
Կատարում է կաշուի տակ սրսկումներ, վէրքի փաթաթումն, գեղերի քսումն, դնում է բանկաներ։ Բժշկութիւն ողամարդի սեռական թուլութեան, անկարողութեան, սերմնահոսութեան եւ հրագախտի, հիմնաւոր բժշկութիւն տրիպէրի (սուսունակ), ցոյց է տալով հմուտ մասնագէտ բժիշկների։ Օտարերկրեայ հիւանդներին մանրամասն խորհուրդներ և դեղեր՝ գրաւոր կերպով։ (Ուղարկել առնուազն 3 րուբլի)։ Մասսաժ էլէկտրականութիւն, բժշկական մարմնամարզութիւն։ Չքաւորներին ձրի չորեքշաբթի օրերը։ Ընդունելութիւնը 3—4½ ժամը ամեն օր։ Կարելի է ստանալ իր գրած «Տրիպէրը և նրա բժշկութիւնը» գիրքը, գինը 20 կօպէկ։ Հասցէն՝ Թիֆլիս, Վօրօնցովի արձանի մօտ, Семеновская ул. № 9.
(կ. հ.) 160. 50—5

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱԳՈՒԻ ՀԱՅՈՑ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎԻ հրատարակութեամբ լոյս են տեսել ու վաճառվում են բոլոր գրավաճառների մօտ հայոց պատմութեան հետևեալ գրուածքները.

«Արտաշէս Բ.»	15 կ.
«Տրդատ և Գրիգոր Լուսաւորիչ»	15 »
«Սահակ և Մեսրոպ»	15 »
«Մուշեղ և Սամուէլ Մամիկոնեաններ»	30 »
«Վարդանանց պատերազմը»	30 »
«Վահան Մամիկոնեան»	15 »
«Գագիկ Բ.»	15 »
«Թորոս իշխան»	15 »
«Լևոն Բ.»	15 »

Պահեստը գտնվում է Միութեան գրասենեակում։

Գրավաճառներին տրվում է 25% զեղչ։

Դիմել այս հասցէով.

Баку, Армянскій Культурный Союзъ.
(կ.) 3—2

Ռ Ո Ւ Ս
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԳՐՈՂՆԵՐ
Լոյս են տեսել
1) Դ. Այզման։ «Հանգոյցի լուծումը», թարգմ. Օ. Գենջեանի 3 կ.
2) Լէօնիդ Անդրէեվ։ «Անզգուշութիւն» թարգմ. Օլգա Գենջեանի 5 կ.
3) Կսենիա Մօրօզօվա։ «Ինչու են ջախջախված երջանկութեան թևերը», թարգմ. Յակովբ Գենջեանի 3 կ.
4) Ա. Ի. Կուպրին։ «Տրամվայում», թարգմ. Օ. Գենջեանի 5 կ.
5) Օսիպ Դիմօվ։ «Վեստալուհի» թարգմ. Յակովբ Գենջեանի 5 կ.

ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է
եւ մի քանի օրից լոյս կը տեսնի
Ֆեօդոր Սօլօգուբի Նովելլա, «Ոսկէ առագաստ», թարգմ. Յակովբ Գենջեանի։

Պատրաստվում են տպագրութեան համար հետևեալ հեղինակների գրուածները. Եվգենիյ Չիրիկօվ, Սերգէեվ-Ցենսկի, Բօրիս-Զայցեվ, Ֆեօդոր Սօլօգուբ., Ռեմիզօվ, Սերգէյ Գօրօդեցկիյ եւ այլն։

Վաճառվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառանոցներում։

Գումարով առնողներին 20% զեղչ և ճանապարհածախսը հրատարակչի վրա։ Ուղարկվում է և վերադիր վճարով։ Փոքր քանակութեամբ պահանջողները կարող են ուղարկել դրամի փոխարէն պօստային մարկաներ։

Դիմել՝ Тифлисъ, Елизаветинская 114, Акопу Генджіану.
(կ.չ.) 114. 20—10

ВѢРНЫЙ ДРУГЪ ЖЕНЩИНЪ
КРЕМЪ КАЗИМИ
МЕТАМОРФОЗА
ПРОДАНО БОЛѢЕ ДВУХЪ МИЛЛІОНОВЪ БАНОКЪ
РАДИКАЛЬНО УСТРАНЯЕТЪ ВЕСНУШКИ, УГРИ, ПЯТНА, МОРЩИНЫ И ДРУГІЕ ДЕФЕКТЫ ЛИЦА
УТВ. ДЕПАРТ. ТОРГ. И МАНУФ. ЗА № 4683
ТРЕБУЙТЕ ПОДПИСЬ
(П. 32817) 196. 6—1

Ալեքսանդրապոլի հայ համայնքի համար ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԵՆ
ԵՐԿՈՒ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐ
միջնակարգ կամ բարձրագոյն կրթութեամբ։ Իւրաքանչիւր քահանան կունենայ ոչ պակաս քան 2000 րուբլի եկամուտ։ Ունենալու են նաև կրօնի դասեր արական և իգական գիմնազիաներում։
Դիմել երէցփոխ Ն. Տ.-Մկրտչեանին։
Յանձնաժողով
(հ. կ.) 201. 4—1

ՊՐԵՄԻԱ
Պատկերների Արտիստական Ընկ. այս լրագրի բոլոր ընթերցողներին առաջարկում է բնականմեծութեան պատկեր, ընթերցողների ցանկացած լուսանկարներից մեծացված զարմանալի նմանողութեամբ, 38 սանտ. լայն. և 48 սանտ. բարձրութ., համարեա ձրի, միայն թէ այդ պրէմիան ստացողը յանձնարարէ մեր Ընկերութիւնը իր ազգականների և բարեկամների շրջանում։ Խնդրում ենք գրել ձեր ազգանունը և հասցէն լուսանկարի ետևի մասի վրա և ուղարկել մեզ հետևեալ հասցէով. Общество Семи-Эмаль, Лодзь № 177.
Ձեր լուսանկարը յետ կուղարկվի Ձեզ անվնաս դրութեան մէջ։ Ճանապարհածախքի և այլ ծախսերի համար խնդրում ենք ուղարկել 95 կօպ. մարկաներով, կամ վերադիր վճարով (20 կ. աւելի)։ Խմբովին հանված նկարի մէջ այն անձը, որը պիտի մեծացվի, նշան անել այսպէս՝ X.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն լեզուով։
(կ.) (В. 20821) 197. 5—1

Որտեղ գնել էժան եւ լաւ ապրանք
Միջի փողոցում. Գ. Յ. Ղասաբեանի խանութում և պահեստներում ստացված են կրկին և մշտական պահվում են մեծ քանակութեամբ՝ ՇԻՇԵՐ (БУТЫЛКИ) գինու և լիմոնադի 1/16 վ., հարիւրը 6 ր. 80 կ., հազարը 67 ր., ինքնաեռներ ամեն ձևի, տեսակի և գործարանների, անօթներ, խոհանոց, պատառաքաղներ և այլ շատ հարկաւոր ապրանքներ։ Գները սաց էժան։
Դիմել՝ Тифлисъ, Армянскій базаръ, подъ Биржею, Кеворку Яковлевичу Касабову.

ՀՕՆՕՐՐԷԻ (ՏՐԻՊՊԵՐ) ԴԷՄ
ՆՈՐ-ՄԻՋՈՑ
„SALO—ՊԻՉԻԼԻՆ"
ներգործում է արագ և արմատականապէս, և բժիշկների վկայութեամբ համարվում է իբրև հաստատուն միջոց։ Գործադրելու ձեռնարկը կցված է արկղիկին։ Իսկականը մետաղեայ արկղներում, հատը՝ 1 ր. և 1 ր. 80 կ.։
Միաժամանակ լաւ է ներգործում թէ սուր եւ թէ յարատեւ բնոյթ ունեցող դէպքերում եւ կարճ ժամանակի ընթացքում վերացնում է ամենայաման ընթացքը։
ՊԱՀԵՍՏԸ՝ Петербургъ, Разъѣзжая ул., № 7, аптека Б. Конгейма.
Ուղարկվում է վերադիր վճարով։ Ճանապարհածախքը պօստային սակագնով։
Գտնվում է Կովկասեան Ընկերութեան Դեղային Ապրանքների վաճառանոցում։
(կ.) (П. 12474) 9 6

Գանձակի ս. Յովհաննէս եկեղեցու Հոգաբարձութիւնը
առաջիկայ ապրիլի 5-ին 1911 թ. նշանակել է Գանձակում, հոգևոր վարչութեան շէնքի մէջ, Ա. Ճ Ո Ւ Ր Դ, առանց կրկնաճուրդի, կապալով տալու յիշեալ եկեղեցուն պատկանող շինութիւնը, որ գտնվում է 2-րդ քաղաքամասում և բաղկացած է երեք յարկից՝ պարունակելով իր մէջ նկուղներ, խանութներ, բնակարան՝ ակումբի համար, կօնցերտային դահլիճ-թատրօն, ամեն ինչ՝ համաձայն հաստատված նախագծի, նախահաշւի և տեխնիկական պայմանների, մօտաւորապէս 65,000 րուբլի արժողութեամբ, թոյլատրելով աճրդախօսութիւնը թէ բանաւոր և թէ ծրարված յայտարարութիւններով։ Այն անձերը, որոնք կամենում են ստանձնել յիշեալ կապալը, պարտաւորվում են աճուրդի օրը, մինչև ցերեկվայ ժամը 12-ը ներկայացնել հոգաբարձութեանը յայտարարութիւն և 3,000 րուբլի գրաւական։ Ծրարված յայտարարութիւնները պիտի ներկայացվեն ոչ ուշ՝ քան մինչև ժամը 12-ը աճրդի օրը։ Պայմանները, նախագիծը և նախահաշիւը տեսնել ցանկացողները կարող են ներկայանալ ս. Յովհաննէս եկեղեցու ծխական դպրոցը ամեն օր՝ առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև ցերեկվայ ժամը 2-ը։
(կ. հ.) 205. 3—1

ԱԿՑԻՕՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ԳՐԱՄՕՖՕՆ"
ԿՈՎԿԱՍԻ ԵՒ ԱՆԴՐԿԱՍՊԵԱՆ ԵՐԿՐԻ
ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ
Թիֆլիսում, Գօլօվինսկի պր. № 9.
ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ!
ԲԱՒԱԿԱՆԱՉԱՓ ԷԺԱՆԱՑՎԱԾ ԵՆ ԳՆԵՐԸ ԳՐԱՄՕՖՕՆԱՅԻՆ ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐԻ
«ԳՐՈՂ ՀՐԵՇՏԱԿ» մարկայով—

ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐԻ ՆՈՐ ԳՆԵՐԸ.

		ր.	կ.
10″ սև էտիկէտով, երկկողմ		2	—
12″ » »	»	3	—
7″ շագանակագոյն	»	—	75
10″ »	»	1	50
12″ »	»	2	—

Օգտվեցէք առիթից և շտապեցէք «ԳՐԱՄՄՕՖՕՆ» ԱԿՑԻՕՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ խանութը։
Պահեստում կան ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐ՝ ռուսերէն, մօլօրոսերէն, պարսկերէն, թուրքերէն, հայերէն, վրացերէն և այլ օտար լեզուներով։
ՁՐԻ ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ԿԱՏԱԼՕԳԸ ԵՒ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՑՈՒՑԱԿԸ։
(կ. չ.) 164. 20—5

Նորից վերջին 6 օրերը—մարտի 7-ին, 8-ին, 9-ին, 10-ին, 11-ին եւ 12-ին
Պ. Ս. ԴՈՐՈԺՆՕՎԻ
ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒՄ
1) Գլխաւոր խանութում, Սօլօլակսկայա փողոցի վրա, Դուրգէնօվի տանը, տէլէֆօն № 583.
2) Եարօսլաւեան խանութում, Միխայլօվսկի պր., լիւթերականների եկեղեցու մօտ, տէլէֆօն № 838.
ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՏԱՐԻ ԴՐՎԱԾ ԿԱՐԳՈՎ ՄԵԾ-ՊԱՍԵԱՅ
ԽՈՇՈՐ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔԸ
Կը շարունակվի նորից 6 օրով, մարտի 7-ին, 8-ին, 9-ին, 10-ին, 11-ին եւ 12-ին
Այդ վերջին օրերի ընթացքում ԽՈՇՈՐ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ համար նշանակված մնացորդ ապրանքները բոլոր բաժանմունքներում կը վաճառվեն ԱՌԱՍՊԵԼԱԿԱՆ ԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
Խանութի խոշոր վիտրինաներում ցուցադրված են բոլոր բաժանմունքներից ապրանքների նմուշներ, որոնց վրա նշանակված են ԱՊՇԵՑՈՒՑԻՉ ԷԺԱՆ ԳՆԵՐ։
ԱՄԵՆ ԻՆՉ ԷԺԱՆ Է
Նորից վերջին 6 օրերը—մարտի 7-ին, 8-ին, 9-ին, 10-ին, 11-ին եւ 12-ին։
204. 1—1

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.